

Inštitút filozofie FF PU v Prešove

Témy rigorózných prác platné pre akademický rok 2023/2024

Študijný program: FILOZOFIA – získaný titul „doktor filozofie“ (PhDr.)

Individuálne návrhy tém sú vítané všetkými školiteľmi, ich zameranie je však potrebné konzultovať s IF FF PU.

prof. PhDr. František Mihina, CSc., profesor emeritus

- individuálne návrhy tém

prof. Mgr. Vladislav Suvák, PhD.

- **Diogenés zo Sinópy – literárny obraz praktického sókratovstva**
S postavou Diogena sa spája literárna tradícia, ktorá z neho urobila symbol praktizujúceho filozofa. Literárne obrazy Diogena sa spájajú so zrodom paródie, satiry, diatriby, aforizmov a anekdot. Vo všetkých týchto žánroch vystupuje Diogenés ako zvláštny typ sókratovského mysliteľa, ktorý stavia proti teoretickým špekuláciám praktické vedenie života.
- **Starosť o seba od Sókrata po Foucaulta**
Antické problematizácie života nemôžeme redukovať iba na etické koncepcie, ktoré analyzujú rôzne problémy etiky. Problematizácie života, ktoré vznikli v sókratovskej tradícii myslenia, sú predovšetkým konkrétne návody, ako viesť svoj život. Túto oblasť „filozofickej praxe“ objavil neskorý Foucault, ktorý sa ňou zaoberal v posledných prednáškach na Collège de France.
- **Prótagorovi bohovia a Prótagorov človek**
Konvenčné interpretácie Prótagora vychádzajú z čítania jeho tézy *homo-mensura* („človek je mierou všetkých vecí“). Interpretácia Prótagorovho myslenia však môže vyzerat' úplne inak, ak začneme považovať tézu *homo-mensura* za akési vyústenie prótagorovského projektu hľadania nového miesta človeka vo svete. Rekonštrukcia kľúčových Prótagorových zlomkov naznačuje, že Prótagoras nemusel obhajovať skeptickú, agnostickú alebo relativistickú pozíciu, ale mohol sa pokúšať o odstránenie prekážok, ktoré bránia človeku v jeho úsilí o nastolenie nového poriadku. S touto tendenciou by korešpondovalo aj zobrazenie bohov na východnom reliéfe parthenónskeho iónskeho vlysu.
- individuálne návrhy tém

prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc.

- **Metamorfózy slovenskej filozofie v 20. storočí**
V práci by mal byť realizovaný výskum slovenskej filozofie v troch obdobiach: v období medzi dvoma svetovými vojnami, v období „slovenského (vojnového) štátu“ v rokoch 1939 – 1945 a v období druhej polovice 20. storočia. Dôraz možno položiť na ohlas masarykizmu vo filozofii Svätopluka Štúra, reflexie logického pozitivizmu v tvorbe I. Hrušovského, slovenskú tvorbu N. Losského, náboženskú filozofiu a marxistickú filozofiu v druhej polovici 20. storočia a „filozofický disent“ na Slovensku (M. Kusý, M. Šimečka). V práci by mal byť vysvetlený problém indoktrinácie slovenskej filozofie.
- individuálne návrhy tém

doc. Mgr. Pavol Sucharek, PhD.

- **S. Kierkegaard a tri štádiá existencie**

Téma je koncipovaná ako rozbor troch úrovní existencie u dánskeho filozofa S. Kierkegaard: estetickéj, etickej a náboženskej. Práca bude analyzovať funkcie pojmu troch štádií, zohľadní ich dejinno-filozofický rozmer (z perspektívy všeobecných a individuálnych dejín). Myšlienku existencie bude prezentovať na základe vlastnej antropologickej schémy, resp. syntézy, ktorá má zjednocovať jednotlivé určenia (diferencie konečného a nekonečného, trvania a večnosti, slobody a nutnosti...), v ktorých podľa Kierkegaard každý človek zakúša samého seba. Predpokladom je zvládnutie základnej súčasnej interpretačnej literatúry v angličtine.

- **Reálne a hyperreálne. Jean Baudrillard**

Práca predpokladá elementárnu orientáciu v postmodernej tematike a dobrú znalosť aspoň jedného svetového jazyka. Interpretačný výkon by mal byť zasadený do súčasných pop-kultúrnych reálií (youtube, kryptomeny, open sources, dark web, start-upy, informačné a génové technológie...), bude vychádzať z Baudrillardovho chápania skutočnosti ako procesu simulácie, analyzovať vzťah medzi reálnym a virtuálnym, Reálnom a hyperrealitou. Základnou ambíciou bude pochopenie a interpretácia širších ideových súvislostí a stratégií budovania moderných systémov produkcie.

- **individuálne návrhy tém**

doc. Mgr. Sandra Zákutná, PhD.

- **Spoločensko-politické hľadisko Humových Esejí o morálke, politike a literatúre**

Humove *Eseje o morálke, politike a literatúre* ponúkajú aktuálne poznámky k spoločenskému daniu v Škótsku, na britských ostrovoch a v kontinentálnej Európe v rokoch 1740 – 1776. Rigorózna práca bude orientovaná na analýzu týchto esejí v širšom dejinno-filozofickom ponímaní a predstaví Davida Huma ako spoločensko-politického komentátora aktuálnych udalostí v kontexte jeho praktickej filozofie.

- **Občianska spoločnosť ako kategória politickej filozofie škótskeho osvietenstva**

V osvietenскеj filozofii sa občianska spoločnosť stáva novým pojmom a zároveň nevyhnutnou inštitúciou, ktorá je synonymom pre spravodlivé spoločenské zriadenie. Rigorózna práca sa zameria na kritickú reflexiu potenciálu občianskej spoločnosti, ktorý v nej videli škótski osvietenci. Tí ju chápali ako samozrejmy životný priestor, spoločnosť sebavedomých, osvietených a civilizovaných občanov – svet, v ktorom žijeme, a ktorý dáva nášmu životu podstatu a význam.

- **individuálne návrhy tém**

doc. Mgr. Peter Kyslan, PhD.

- **Filozofické aspekty kultúry**

Téma je koncipovaná ako systematické bádanie. Venuje sa filozofickým problémom teórie kultúry, obsahu a významu tejto ľudskej oblasti. Orientuje sa na náročný problém filozofickej definície kultúry.

- **Filozofia symbolických foriem E. Cassirera**

Téma sa sústreďuje na hlavný odkaz filozofie E. Cassirera. Výskum analyzuje a kriticky hodnotí možnosti a hranice Cassirerovej koncepcie vo vzťahu k filozofii kultúry. Symbol, symbolická aktivita a symbolická forma môžu byť konfrontovateľné aj s dnešnou teóriou kultúry.

- **individuálne návrhy tém**

doc. Mgr. Ondrej Marchevský, PhD.

- **Ruské filozofické myslenie v slovenskej filozofickej spisbe 20. storočia a súčasnosti**

Téma je koncipovaná pre dejinofilozofické skúmania a vytvára priestor pre posúdenie vplyvov ruského filozofického myslenia na formovanie dobového filozofického diskurzu. Reflektuje kľúčový medzník, ktorým je rok 1989. Téma poskytuje možnosti viesť skúmania naprieč intelektuálnymi prostrediami, tými verejne ustanovenými (univerzity, vysoké školy, ústavy a pracoviská Akadémie vied) i tými s voľnejšou možnosťou realizácie tvorivých aktivít (redakcie časopisov *Tichá voda*, *Verbum* a iné).

- **Generačné a dobové impulzy v myšlienkovvej a ideovej kinetike slovenskej filozofie 20. storočia**
Zámerom práce je orientácia na preskúmanie vzťahov a vývojových tendencií slovenského filozofického myslenia. Myslenia, ktoré existovalo a utváralo sa v interakčných väzbách medzi učiteľmi filozofie a žiakmi, učiteľmi filozofie a filozofmi navzájom. Existujúce skúmania boli a sú dominantne orientované na skúmanie vonkajších vplyvov – nemeckých, francúzskych či anglofónnych – na formovanie myslenia domáceho. Práca reaguje na tento stav snahou o prehĺbenie a obohatenie o vnútorný rozmer, pochopenie osobných a osobnostných väzieb, vzťahov, životných a spoločenských okolností.

- **individuálne návrhy tém**

Mgr. Lukáš Arthur Švihura, PhD.

- **Somaestetika Richarda Shustermana ako pragmatistický variant umenia života**

Richard Shusterman je súčasným pragmatistickým filozofom, ktorý svojou koncepciou, zvanou somaestetika, revitalizuje starovekú myšlienku filozofie ako stelesneného umenia života. Rigorózná práca by sa mala koncentrovať na analýzu tejto Shustermanovej koncepcie a objasniť jej vzťah k filozofii pragmatizmu a k iným myšlienkovým tradíciám, z ktorých somaestetika vyviera, ako je napríklad zazen.

- **individuálne návrhy tém**